

2025

ПЛАН ЗА ЗАЩИТА ПРИ
ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА
АВАРИЯ НА ОБЩИНА
ГАБРОВО

Съдържание

1	Цели на плана	6
2	Обхват	6
3	Описание на ситуацията.....	7
4	Приети условия за планиране	10
5	Последователност на действията	11
5.1	Оперативна готовност.....	11
5.2	Ред за активиране на плана.....	13
5.3	Определяне на защитни действия.....	13
5.4	Предупреждение и оповестяване на населението.....	15
5.5	Изпълнение на защитните действия	16
5.5.1	Защита на екипите от ЕСС	16
5.5.2	Защита на населението.....	16
5.5.3	Укриване	17
5.5.4	Йодна профилактика.....	18
5.5.5	Индивидуални средства за защита	18
5.5.6	Радиационен мониторинг	19
5.5.7	Дезактивация и допълнителни изисквания към общата и личната хигиена.....	19
5.5.8	Защита на селскостопанските животни и растения	20
5.6	Изпълнение на дейности по възстановяване.....	20
6	Организация и разпределение на отговорностите	22
7	Ръководство и координация	28
8	Събиране и обмен на информация за бедствието.....	31
9	Комуникации	31
10	Ресурсно (финансово и материално) осигуряване на изпълнението на плана.....	32
11	Отговорни органи и връзки.....	32
12	Приложения.....	33

СЪКРАЩЕНИЯ

FFP1	Вид маска за лице
FFP2	Вид маска за лице
FFP3	Вид маска за лице
АД	Акционерно дружество
АЕЦ	Атомна електроцентрала
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българската телеграфна агенция
БЧК	Български Червен кръст
БЩЖ	Блокировка на щитовидната жлеза
ВЕЛ	Въздушни електропроводи високо напрежение
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ГИС	Географска информационна система
ГОП	горни оценъчни прагове
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадни води
ДГС	Държавно горско стопанство
ДДС	Данък добавената стойност
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕЕНСП	Единен европейски номер за спешни повиквания
ЕО	Екологична оценка
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Единна спасителна система
ЗБ	Защита при бедствия
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗБ	Закон за защита при бедствия
ЗИЗ	Западна индустриална зона
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИЙЛ	Източник на йонизиращи лъчения
ИС	Информационната система
ИСЗ	Индивидуални средства за защита
КАВ	Качеството на атмосферния въздух
КПП	Контролно-пропускателен пункт
КСЗ	Колективни средства за защита
КСУБ	Координирана система за управление при бедствия
ЛКВ	Локален контролен възел
ЛРД	Ловно-рибарско дружество
ЛСО	Локални системи за оповестяване
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи

МДК	максимално допустимите концентрации
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НАВР	Неотложни аварийно-възстановителни работи
НЕК	Национална електрическа компания
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НКЖИ	Национална компания "Железопътна инфраструктура"
НОЦ	Национален оперативен център
НСНРБ	Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НЦРРЗ	Национален център по радиобиология и радиационна защита
ОБСНРБ	Общински съвет за намаляване риска от бедствия
ОбЩ	Общински щаб
ОД	Областна дирекция
ОДБХ	Областна дирекция по безопасност на храните
ОДЦ	Оперативно-дежурни центрове
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организацията на обединените нации
ОП	Оперативна програма
ОПЗБ	Общински план за защита при бедствия
ОПЗБ	Областен план за защита при бедствия
ОПУ	Областно пътно управление
ОС	Оценка за съвместимостта
ОСНРБ	Областен съвет за намаляване на риска от бедствия
ОУП	Общ устройствен план
ОЦ	Оперативен център
ПЗБ	План за защита при бедствия
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейна вода
ПСС	Планинска спасителна служба
ПУ	Пункт за управление
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РАО	Радиоактивни отпадъци
РДПБЗН	Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"
РДСП	Регионална дирекция „Социално подпомагане“
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водит
РОУКАВ	Райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
РОЦ	Районен оперативен център
РПУ	Районно полицейско управление
РС ПБЗН	Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението"

РУ	Районно управление
СЕ по ПЖ	Син език по преживните животни
СЗО	Световна здравна организация
СИЗ	Северна индустриална зона
СК	Спомагателни корпуси
СНАВР	Спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи
СНРБ	Съвет за намаляване на риска от бедствия
СОТ	Сигнално-охранителна техника
СЦР	Северен централен район
ТЕЛК	Териториални експертни лекарски комисии
ТЕТРА	Наземно канално радио
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТП	Териториално поделение
ТП ДГС	Териториално поделение „Държавно горско стопанство“
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЮЛ	Юридическо лице

1 Цели на плана

Разработването на настоящия план има за цел:

1. Определяне на организационните, защитните, радиационно-хигиенните, лечебно-профилактичните и други мероприятия по защитата на населението, материалните и културните ценности, храните, водите, животните, селскостопанската продукция и околната среда;
2. Създаване на ефективна координация за взаимодействие между общината, органите на изпълнителната власт и частите на единната спасителна система за своевременно реагиране в ранната фаза на аварията, предупреждение и оповестяване, даване на указания, прогнозиране и изясняване характера на възможните последствия за населението и околната среда от ядрена или радиационна авария в АЕЦ „Козлодуй“ или трансграничен пренос на радиоактивни вещества или инциденти с източници на йонизиращо лъчение на територията на общината;
3. Определяне на задълженията и отговорностите на всеки от участниците в дейностите по ръководство, координация, осъществяване на спасителни дейности и дейности по ликвидиране на последствията от радиационна авария;
4. Регламентиране на начина на взаимодействието между частите на единната спасителна система и осигуряване на възможност за поетапно привличане на сили и средства в съответствие с развитието на аварията.

2 Обхват

Планът за защита при ядрена и радиационна авария се разработва за защита на живота и здравето на населението, опазване на околната среда и обектите от критичната инфраструктура при възникване на ядрена и радиационна авария на територията на община Габрово.

Планът обхваща планиране на действията и задачите, които е необходимо да бъдат изпълнени от Щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и частите на ЕСС с цел ефективно реагиране.

Планирането и осъществяването на действията и задачите следва да бъдат в съответствие с изискванията и предвижданията на планови документи от по-високо ниво, както и на нормативни документи в съотносимите им части, вкл. Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария¹, Наредба №28 от 03.10.2006 г. за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария², Наредба №11 от 18.04.2002 г. за определяне на изискванията към границите на радиоактивното замърсяване на храните

¹ Приета с ПМС №313 от 22.11.2011 г., обн., ДВ, бр. 94 от 29.11.2011 г., в сила от 29.11.2011 г., изм., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г., бр. 55 от 7.07.2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 36 от 13.05.2022 г.

² Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 84 от 17.10.2006 г., изм. и доп., бр. 11 от 9.02.2021 г.

при радиационна авария³, както и Процедура за действие при установяване на незаконно преместване/пренасяне/превозване на ядрен материал или радиоактивни вещества и инцидент с безстопанствен източник (Министерство на вътрешните работи, 2019)⁴.

Предвидените части от ЕСС, които ще вземат участие при провеждане на мероприятия за защита на населението са – областни и общински структури на МВР, МЗ и БЧК.

Настоящият план е предназначен да се използва в случаите, когато са изпълнени критериите за въвеждането му, както и при провеждане на учения и тренировки.

3 Описание на ситуацията

Повишаване на радиационния фон на територията на община Габрово е възможно при:

- възникване на авария в АЕЦ „Козлодуй“;
- трансграничен пренос на радиоактивни вещества;
- нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ), вкл. пожар на място с наличие на ИЙЛ;
- откриване на безстопанствен ИЙЛ;
- инциденти с транспортни средства, превозващи радиоактивни материали (РАО) и /или ИЙЛ.

Дейностите по активиране на плана и определяне на защитни действия се прилагат и в случаи на:

- използване на ядрени и радиоактивни материали за терористични цели, саботаж и др.;
- при регистриране на нелегален трафик на територията на общината;
- при умишлено радиоактивно замърсяване на публични места, питейни водоизточници, хранителни продукти и потребителска продукция;
- при попадане на ИЙЛ в преработвателни предприятия или складове за скрап;
- при откриване на медицински симптоми от облъчване с радиация на лица от населението;
- при оказване на помощ в обект, използващ източник на йонизиращо лъчение (ИЙЛ) при авария.

АЕЦ „Козлодуй“ се явява потенциален източник на радиационно въздействие върху населението и околната среда в случай на авария. Основните технологични съоръжения и системи, които при авария е възможно да доведат до повишено облъчване на персонала

³ Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 44 от 29.04.2002 г.

⁴https://www.mvr.bg/docs/librariesprovider43/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%BE%D1%82-%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0/%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B8/proceduratrafikrm.pdf?sfvrsn=c84af01d_2

и до радиоактивни изхвърляния и замърсявания в производствените помещения, на територията на АЕЦ и прилежащата околна среда, са: реакторните инсталации на 5 и 6 енергоблокове; хранилище за отработено ядрено гориво; хранилище за сухо съхранение на отработено ядрено гориво; спомагателни корпуси (СК), включващи: хранилища за твърди и течни високоактивни и средноактивни радиоактивни отпадъци (РАО); системи за специално почистване на радиоактивни води и газове.

Площадката на атомната електроцентрала е разположена в северозападната част на Република България, на десния бряг на р. Дунав на 3,5 км югоизточно от гр. Козлодуй. Площадката се намира срещу 694-ти километър по р. Дунав, отстояща на 3,7 км южно от талвега на реката и държавната граница с Република Румъния.

Съгласно разгледания в Областния план за защита от бедствия сценарий за оценка на риска, при обща авария в АЕЦ „Козлодуй“ най-сложна обстановка ще се създаде на площадката на централата и по следата на радиоактивния облак. Мощността на енергийната система на страната ще намалее най-малко с мощността на аварирания реактор (1000 MW). Изхвърляне на радионуклиди в околната среда налага въвеждане на режим на поведение и действие на населението в условия на повишена радиация при строг дозиметричен контрол, организиране и провеждане на защитни мерки в зоните за аварийно планиране. Националните специализирани сили и средства за локализиране и ликвидиране на последствията от аварията може да се окажат недостатъчни, което е възможно да наложи искане на международна помощ.

При възникване на обща аварийна обстановка в АЕЦ „Козлодуй“ и при трансграничен пренос на радиоактивни вещества в зависимост от метеорологичната обстановка – при средногодишна скорост на вятъра от 2 м/сек (7,2 км/ч) – утаяването на радиоактивните аерозоли по следата на радиоактивния облак ще достигне до границите на областта след около 8 до 10 часа при авария в АЕЦ „Козлодуй“ и 2-3 денонощия при трансграничен пренос на радиоактивни вещества.

При възникване на обща авария в АЕЦ „Козлодуй“ община Габрово не попада в 30-километровата зона за неотложни защитни мерки. При неблагоприятна метеорологична обстановка територията ѝ може да попадне в зона за дълговременни защитни мерки. Не се планира извеждане на населението.

В резултат на изхвърляне в околната среда на големи количества радиоактивни изотопи ще се получи и радиоактивно замърсяване на почвата, растителността, водата и въздуха многократно превишаващо допустимите норми. Радиоизотопите могат да замърсят храните чрез попадане върху повърхността на плодове и зеленчуци или да засегнат храните за животни посредством въздуха или чрез замърсени дъждовни води/сняг. От отглежданите на открито зеленчуци и растения най-засегнати ще бъдат тези с големи листни части веднага след ядрената авария.

Радиоактивно замърсяване на водата също може да доведе до натрупване на радионуклиди в рибата и рибните продукти, посредством реките и водните басейни. Веднъж постъпили в околната среда, радиоактивните изотопи могат лесно да бъдат включени в хранителната верига, чрез растенията, рибните продукти или храните за животни.

Отдалечеността на АЕЦ „Козлодуй“ от територията на областта не предполага преки поражения върху живота и здравето на населението и разрушения на инфраструктурата при възникване на авария. Степента на радиоактивно замърсяване ще зависи главно от метеорологичните условия по време на аварията и след нея и ще се обуславя от неизвестни по произход, вид и мощност радиоактивни изотопи.

При други определени метеорологични условия, общината има вероятност да попадне под въздействието на трансгранично радиоактивно замърсяване при евентуална авария в АЕЦ, намиращи се на територията на Европа.

Потенциално опасни са централите, намиращи се на територията на Украйна, Русия - европейската част, както и в други европейски държави, където има работещи атомни електроцентрали. Най-близо разположени са АЕЦ „Черна вода“ – Румъния, АЕЦ в Словения, Унгария, Словакия и Чехия.

Авариите с радиоактивни източници обхващат широк диапазон, като включват намерени радиоактивни източници или материал, замърсени площи или предмети, загубени или липсващи източници, източници без защита, аварии в лаборатории, промишлени или изследователски обекти. Опасност за населението представляват и изгубени, откраднати или поставени на погрешно място източници на йонизиращи лъчения, като тази опасност зависи от общата активност на източниците. Трябва да се отчита и фактът, че източникът може да бъде притежаван от хора, които не познават неговата природа и бораейки с него да го разрушат и да предизвикат радиоактивно замърсяване. В такъв случай приоритетно ще бъде локализирането на източника чрез полицейско разследване с помощта на прибори за радиационен контрол.

Планът е разработен при избран сценарий „авария в АЕЦ Козлодуй“, при който ще бъде засегната цялата територия на общината 555,6 кв. км в т.ч. нейната урбанизирана територия от 30,56 кв. км., население от 50 998 души към септември 2022 г., което живее в 134-те населени места в общината. 88,5% от населението на общината е съсредоточено в гр. Габрово.

По разглеждания сценарий е възможно възникване на обстановка, свързана със замърсяване на сградния фонд (частен, обществен, индустриален), влошена хигиенно-епидемиологична обстановка, възможни опити за всяване на паника, спекула със стоки от първа необходимост (храни), което ще затрудни доставката на основни стоки и услуги и т. н.

Вследствие на възникнала ситуация от авария в АЕЦ „Козлодуй“, на територията на община Габрово:

- ще бъдат повишени стойностите на радиоактивния фон и повърхностната замърсеност на плодове, зеленчуци и растения, селскостопанската продукция, фуражите и водите от изхвърлените радионуклеиди;
- е възможно нарушаване в организацията по раздаване на таблетките за йодна блокировка на щитовидната жлеза (БЩЖ) по обективни (недоставени, недостатъчно насочени количества, транспорт за доставка и др.) и субективни (липса на екипи и доброволци) причини;

- съществува риск за навременното разкриване на пунктове в училищата, кварталите на града и кметствата по населени места за осигуряване на населението с ИСЗ;
- висок процент на подценяване от населението по изпълнение на дадени указания за защита и самозащита;
- намалена информираност за населението и органите на управление поради ненавременното получаване на информацията за радиоактивното замърсяване;
- риск от недостиг на техниката за обработката и дезактивация на улична мрежа, тротоарни площи, подходите към обществени сгради;
- риск от недостиг на достатъчен брой работещи хидранти за снабдяването с вода на територията, предвидени за ползване като временни водоснабдителни пунктове в условия на радиационна авария;
- повишен риск за навременна доставка на питейна вода за населението;
- ще бъде увеличен процента на пострадалите от населението поради затруднено и/или ненавременното осигуряване на с индивидуални средства за защита;
- ниска степен на готовност за извършване на херметизация на складове и магазини, пакетиране на стоки от първа необходимост.

Създаването на обстановка на радиоактивно замърсяване налага:

- въвеждане на режим на поведение и действие на населението в условия на повишена радиация;
- организиране и провеждане на защитни мерки, насочени главно към предотвратяване или намаляване външното и вътрешното облъчване на населението;
- усилен режим на радиационно наблюдение.

4 Приети условия за планиране

За целите на планирането е прието, че в резултат на изхвърляне на радионуклиди в околната среда при обща авария в ядрен реактор на АЕЦ „Козлодуй“, част от територията на страната, в това число и община Габрово, ще бъде радиоактивно замърсена. Ще бъдат повишени стойностите на радиоактивния фон и повърхностната замърсеност на плодове, зеленчуци и растения, селскостопанската продукция, фуражите и водите от изхвърлените радионуклиди.

Приема се, че радиационната обстановка и степента на радиационния риск за населението, ще се обуславят от следните фактори:

- количеството (активността) и радионуклеидния състав на изхвърлените в околното пространство радиоактивни вещества;
- метеорологичните условия по време на аварията;
- годишния сезон;
- разстоянието до населените места;
- характера на застрояването и плътността на заселването на населените места;
- метеорологичните, хидрологичните и почвените характеристики на територията;
- вида на земеделските култури, намиращи се във фази на растеж и плододаване;

- водоснабдяването;
- начина на изхранване на населението.

Изхвърлянето на радионуклеиди в околната среда ще наложи въвеждане на режим на поведение и действие на населението в условия на повишена радиация при строг дозиметричен контрол, организиране и провеждане на дълговременни защитни мерки на територията на общината.

Характерът на аварията ще наложи:

- увеличаване на честотата на подаване на данни от постове за радиационно наблюдение и оповестяване разположени в община Габрово;
- ликвидиране на последствията и негативното въздействие от радиоактивното замърсяване върху територията на общината;
- разпространение на информация за аварията и нейното развитие, за предприетите защитни мерки и указания за поведение и действие на населението.

Приема се, че при обща авария в АЕЦ „Козлодуй“, както и при трансграничен пренос на радиоактивни вещества, по следата на радиоактивния облак ще се наложи провеждане на мероприятия за защита на населението и животните като: временно укриване в защитни съоръжения (противорадиационни укрития, приспособени жилищни и други помещения), йодна профилактика, раздаване и използване на индивидуални средства за защита (ИСЗ), херметизиране на помещения, строг дозиметричен и радиационен контрол и провеждане на дезактивационни мероприятия.

5 Последователност на действията

5.1 Оперативна готовност

Предупреждение и оповестяване

Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на населението при ядрена и радиационна авария са регламентирани с Наредбата за условията и реда за функциониране на националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност.

Дежурните в Оперативен център (ОЦ) на РДПБЗН – Габрово, Оперативен дежурен на ОД на МВР, Оперативен дежурен по Областен съвет за намаляване риска от бедствия – Габрово и Оперативен дежурен в община Габрово получават информация за мястото на радиационната авария и за очакваните последствия, има ли пострадали и я обменят помежду си. Информацията може да бъде получена от НОЦ-ГДПБЗН, ЕЕНСП-112, свидетели и др.

ОЦ на РДПБЗН – Габрово уведомява компетентните съставни части на Единната спасителна система и координира по-нататъшната дейност на основата на стандартна оперативна процедура.

Отговорните органи за действие при обстановка от радиоактивно замърсяване, респ. Кметът на общината, привеждат в готовност силите и средствата за реагиране.

ОЦ на РДПБЗН – Габрово оповестява областния и общинските щабове на засегнатите територии за изпълнение на съответните планове за защита при бедствия по заповед на областния управител, кмета на общината или директора на РДПБЗН – Габрово.

При техническа неизправност на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, дежурният по Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ оповестява личния състав на общинския щаб по разпореждане на Кмета на общината и следва процедурите.

Оперативната готовност се поддържа чрез планирани тренировки и учения за усвояване на плана за ЗБ съвместно с Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ.

Обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението

Обучението се извършва чрез планирани тренировки, семинари и ролеви занятия. Отговорни длъжностни лица от Общинска администрация за организиране и провеждане на обучението са Кметът на община Габрово (Председателят на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия) и Секретарят на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия.

Планираните учения и тренировки се провеждат по заповед на Кмета на община Габрово.

При провеждане на учения е целесъобразно да участват представители на различни нива на управление от общинската администрация, кметове на кметства и кметските наместници, организации и ведомства, изпълняващи функции свързани със защитата на населението при бедствия и аварии.

Време за привеждане в готовност

Оперативен дежурен по Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ поддържа постоянна връзка и обмен на информацията за възникналата обстановка с Дежурните от ОЦ на РДПБЗН, ОД на МВР, ВиК „Габрово“, всички те поддържащи постоянна оперативна готовност и работещи на непрекъснат сменен режим.

Времето за привеждане в готовност на силите за реагиране е съгласно Правилника за устройство и работа на Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ, съответно:

- незабавно за екипите на дежурство;
- в работно време – Ч+30 минути;
- в извън работно време – Ч+60 минути.

Предупреждение и оповестяване на населението

Секретарят на Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ, съвместно с експерти от отдел „Култура, туризъм, протокол и международно сътрудничество“ в Общинската администрация подготвят и предоставят на местните медии проверена и точна информация, както и препоръки за поведение към населението. Средствата за масово

осведомяване на база получената информация оповестяват населението за възникналата опасност и мерките, които трябва да бъдат предприети за защита и самозащита.

Планът се поддържа в активно състояние с оглед създаване оптимална организация за:

- изпълнение на дейности по намаляване на риска;
- обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението;
- осигуряване защитата на населението.

5.2 Ред за активиране на плана

Планът се активира от Председателя на Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ.

Режим „бедствено положение“ се обявя със заповед на Кмета по предварително утвърдена схема, чрез оперативния дежурен в Община Габрово или на Областния управител по смисъла и изискванията на ЗЗБ. С обявяването се въвежда в изпълнение настоящия план за защита при радиоактивно замърсяване с всички произтичащи от това процедури за изпълнение.

Щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия изпълнява своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на областно ниво от Областния управител.

5.3 Определяне на защитни действия

Защитните мерки се прилагат за ограничаване, намаляване и предотвратяване на облъчването или възможността за облъчване и на вредните последици за човешкото здраве, качеството на живот, имуществото и околната среда при аварийна обстановка. Прилагането на защитни мерки не се отлага в очакване на резултати от радиационния мониторинг, които да потвърдят направените прогнози.

Стъпките за избор на защитни мерки и действия, включват:

- анализиране на заплахата;
- избор на защитни действия;
- определяне на предупреждението за населението, определяне на план за действие.

За извършване на анализ на заплахата е изключително важно в Общинския щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия непрекъснато да постъпва информация от всички части на ЕСС, имащи отношение към бедствието. Щабът определя от каква информация има нужда, периодичността на постъпването ѝ, както и отговорник по нейното събиране и обобщаване.

Защитните мерки се прилагат за ограничаване, намаляване и предотвратяване на облъчването или възможността за облъчване и на вредните последици за човешкото здраве, качеството на живот, имуществото и околната среда при аварийна обстановка. Прилагането на защитни мерки не се отлага в очакване на резултати от радиационния мониторинг, които да потвърдят направените прогнози.

Изпълнението на защитна мярка се преустановява, когато не е обосновано по-нататъшното ѝ прилагане с отчитане на:

- обосновката за вземане на решението за намеса;
- индивидуалната и колективната доза на облъчване, които ще бъдат предотвратени от по-нататъшното прилагане на мярката;
- финансовите разходи и социалните последици за обществото, свързани с по-нататъшното прилагане на мярката.

Основните видове неотложни защитни мерки, които трябва да бъдат приложени незабавно в първите часове след възникването на ядрена или радиационна аварийна обстановка са:

1. оповестяване на органите на управление и населението чрез системата за ранно предупреждение и оповестяване и средствата за масова информация;
2. създаване на организация за раздаването на ИСЗ и укриване на населението;
3. осигуряване на защита на членовете на общинските служби, с функции по активиране и изпълняване на Плана и членове на спасителни екипи, вкл. защита на дихателни органи и използване на защитни облекла;
4. създаване на организация за осигуряване на индивидуални защитни средства на населението с приоритет представители на уязвими групи – деца и възрастни хора в центрове и домове за социални грижи, трудноподвижни хора, живеещи сами и др.;
5. деконтаминация на пострадалите и допълнителни изисквания към обществената и личната хигиена, вкл. измиване и оросяване на улици и тротоари, площадки с твърди покрития, сгради и съоръжения и др.;
6. въвеждане на усилен режим на радиационно наблюдение и дозиметричен контрол;
7. ограничаване и контрол на достъпа в местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, включително ограничаване на консумацията на хранителни продукти, които са потенциално замърсени с радиоактивни вещества;
8. организация по херметизация на учебни, детски, здравни, лечебни заведения и сгради с масово пребиваване на хора;
9. херметизация на водоизточници, предприятия и складове от хранително-вкусовата промишленост и въвеждане на непрекъснат радиационен контрол на постъпващите суровини и готовата продукция;
10. приспособяване на помещения за ПРУ и укриване;
11. йодна профилактика (само след разпореждане на Министерство на здравеопазването);
12. евакуация.

Въвеждат се временни ограничения и мерки за защита, включващи:

- ограничаване свободата на движение и пребиваване в определена част от територията на общината или на цялата община след вземане на решение за обща евакуация, вкл. забрана за движение на хора, МПС, животни;

- ограничаване извършването на дейности, водещи до затруднение или възпрепятстване раздаването на лични предпазни средства, измиването на уличната мрежа или осъществяването на други спасителни дейности;
- приоритетно снабдяване на детски, социални, лечебни и здравни заведения;
- забрана за продажба на открито на хранителни стоки на територията на общината.

При активиране на плана се приоритизират действия, осигуряващи устойчива работа на обекти и пътна инфраструктура, включващи:

- функциониране на органите на изпълнителната власт;
- функциониране на елементите от единната спасителна система;
- функциониране на транспорта и осигуряване на ефективна логистика на територията на общината.

Общинският щаб за защита при бедствия извършва йодна профилактика в определените за това пунктове (Приложение 2).

5.4 Предупреждение и оповестяване на населението

При възникване на авария в АЕЦ „Козлодуй“ населението в Република България се информира за развитието на аварийната ситуация и последствията от нея, за предприетите от изпълнителната власт защитни мерки и получава указания за поведение и действие чрез средствата за масова информация. Съдържанието на информацията за населението, както и редът за нейното разпространение се определят от Националния щаб, посредством формираната към него Междуведомствена информационна група.

Създадените ведомствени щабове към министерствата и ведомствата, териториалните органи на изпълнителната власт и аварийният екип на АЕЦ „Козлодуй“ предоставят на средствата за масово осведомяване специфична информация, след съгласуване с Междуведомствената информационна група.

Обществените електронни средства за масово осведомяване – Българско национално радио (БНР) и Българска национална телевизия (БНТ) и операторите, разпространяващи радио- и телевизионни програми с национално покритие осигуряват възможност за предоставяне на ефир по всяко време на денонощието чрез преки включвания на отговорните институции или за излъчване на предварително подготвени емисии. БНР, БНТ и БТА разпространяват официалната информация, необходима за защитата на населението незабавно, без изменение на съдържанието и смисъла. Съобщенията се излъчват и на английски език, с цел уведомяване на чужденците, пребиваващи на територията на страната.

Информацията за аварията и за предприетите защитни мерки, както и указания към населението се излъчват безвъзмездно.

Информацията, която се предоставя на населението, засегнато при авария, включва:

- вида на аварийната обстановка и при възможност характеристиките ѝ (характер, продължителност и възможно развитие);

- полезни съвети за лична хигиена и деконтаминация;
- полезни съвети за прилагането на мерки за защита на здравето, като:

а) ограничаване консумацията на определени хранителни продукти и вода, които е възможно да са замърсени с радиоактивни вещества;

б) пребиваване в затворени помещения;

в) организацията по раздаване и използване на индивидуални средства за защита и лекарствени средства;

г) организация на възможна евакуация;

- информация за съдействие на органите на изпълнителната власт и аварийните екипи и спазване на техните разпореждания.

5.5 Изпълнение на защитните действия

„Ядрена или радиационна аварийна обстановка“ е извънредна обстановка при извънредно събитие, която изисква предприемане на оперативни действия за ограничаване на риска или на неблагоприятните последици върху здравето и безопасността на човека, качеството му на живот и имуществото, както и върху околната среда, който риск се създава от верижната ядрена реакция на делене или на радиоактивното разпадане на продуктите на делене и от радиационното облъчване. Това включва и ситуации, при които се изисква предприемане на оперативни действия за ограничаване на въздействията при осъзната опасност.

5.5.1 Защита на екипите от ЕСС

Индивидуалната ефективна доза, получена от членовете на екипите за спешна медицинска помощ, както и другите специализирани екипи, които участват в ликвидиране на аварията, не може да превишава 50 mSv за една отделна година и повече от 200 mSv общо за 10 години.

При работа в радиоактивно замърсените райони или при инциденти с източници на йонизиращи лъчения екипите от ЕСС извършващи неотложни аварийно-възстановителни работи трябва да бъдат с лични предпазни средства, гарантиращи живота и здравето им. Защитните мероприятия включват извършване на йодна профилактика, защита чрез ИСЗ, строго спазване на правилата: за безопасност и здраве, санитарно-хигиенните, ветеринарно-санитарни и растително-защитни мероприятия.

5.5.2 Защита на населението

При обща авария в АЕЦ „Козлодуй“, се прилагат следните основни мерки за защита на населението:

- своевременно уведомяване на населението и даване на съответни указания;
- укриване на подходящи места;
- ограничаване и контрол на достъпа в места с повишена радиационна опасност за населението;
- защита на кожата, лицето и дихателните органи, като в случай на невъзможност за ползване на противогаз се използват противопрахови маски и марлени превръзки;

- провеждане на йодна профилактика;
- отдалечаване на безопасно разстояние от засегнатото място в резултат на аварията, което включва евакуация, временно или постоянно преселване на засегнатото население;
- радиометрични и дозиметрични измервания за оценка на обстановката и вземане на решения от компетентните органи;
- дезактивация на помещения, сгради и участъци, замърсени с радиоактивни вещества;
- прилагане на специфични изисквания към радиационната хигиена на населението;
- ограничаване на потреблението на радиоактивно замърсени хранителни продукти и фуражи, включително вода и мляко;
- прилагане на допълнителни мерки за радиационна защита на населението, базирайки се на измервания, прогнози за развитието на аварията и оценки на възможните последствия от нея.

Мерките за радиационна защита на населението се прилагат въз основа на критериите и принципите, определени в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария. Защитните мерки за населението се изпълняват по указания на МВР.

Общинският щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия във взаимодействие с административните и стопанските ръководители на ведомства, дружества и фирми на база предварително създадена организация и групировка от сили и средства провежда защитни и други неотложни работи на територията на общината по следата на радиоактивния облак и създава условия за привеждане на общината за работа при повишен радиационен фон с постоянно провеждане на мероприятия за подобряване жизнената дейност в радиоактивно замърсените райони.

Дозовите критерии за вземане на решение за защита на населението са дадени в Приложение №9. Изпълнението на защитните мероприятия за населението се организира от РЗИ съгласно Регионалния план за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи.

Радиационно-хигиенните мероприятия за населението включват:

- ограничаване пребиваването на открити места;
- херметизиране на помещения (врати, прозорци, вентилационни отвори, отвори на комини);
- затваряне на откритите пазари;
- неизползване на вода от открити водоизточници, на дъждовна вода и сняг;
- висока лична хигиена.

Държавният здравен контрол за спазване на изискванията за защита на населението се осъществява от НЦРРЗ и РЗИ.

5.5.3 Укриване

Област Габрово се намира извън 30 километровата зона за неотложни защитни мерки при авария в АЕЦ „Козлодуй“. При неблагоприятна метеорологична обстановка

територията ѝ може да попадне в зона за дълговременни защитни мерки. Не се планира извеждане на населението.

Решение за укриване на населението и за защита на дихателните органи чрез раздаване и използване на ИСЗ се взима от общинския щаб за изпълнение на ПЗБ по разпореждане на кмета на общината. За укриване на населението в общините се използват наличните скривалища, противорадиационни укрития и херметизирани помещения в жилищния и стопанския сектор. КСЗ (противорадиационни укрития, изградени в сутеренните части на жилищни, промишлени и обществени сгради), в които се осъществява контрол от РДПБЗН – Габрово на територията на община Габрово, са 6 бр. (от които годни за ползване са 2 бр.), а на територията на областта са 17 бр.

5.5.4 Йодна профилактика

Йодната профилактика, като защитна мярка, се извършва съгласно Критериите за прилагане на защитни мерки, заложи в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария и Наредба №28 за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария, издадена от Министерство на здравеопазването.

Дозировката на калиевия йодид при прилагане на йодна профилактика е дадена в Приложение №2. Таблетките калиев йодид се приемат съгласно инструкцията за употреба на производителя, приложена в опаковката.

Йодна профилактика се провежда най-малко два часа преди началото на замърсяване достигащо критерии за прилагане на йодна профилактика.

Общинският щаб за изпълнение на ПЗБ осъществява организацията по планиране, съхраняване и раздаване на таблетките калиев йодид. Таблетките се съхраняват от Община Габрово при определени условия и се раздават на населението по разпореждане на ръководителя на Националния щаб за прилагане на йодна профилактика по предложение на Министъра на здравеопазването. Раздаването им се извършва в присъствието на компетентно медицинско лице (представител на РЗИ Габрово). Приложение 2 съдържа списък на пунктове за провеждане на йодна профилактика в община Габрово.

В изпълнение на задълженията си по чл. 65, ал. 1 от Закона за защита при бедствия, кметът на община Габрово предоставя информация на областния управител за планираните разчети и изпълнението на процедурата за раздаване на калиев йодид.

5.5.5 Индивидуални средства за защита

За населението се препоръчва използването на маски, които да отговарят на БДС EN 149:2001+A1:2009. Този стандарт класифицира защитното средство в три групи, в зависимост от способността им да сепарират праховите замърсявания от вдишания въздух: FFP1 до 80%; FFP2 до 94%; FFP3 до 99%. Респираторите осигуряват защита от прах и аерозоли до 0,5 микрона.

Раздаването на ИСЗ на населението се извършва съгласно общинския план за защита при бедствия.

Екипите, участващи в спасителни, защитни и ликвидационни работи и доброволците се осигуряват от работодателя с полагащите им се противогази, специални филтри за радиоактивен йод, средства за йодна профилактика, респиратори, защитни облекла, защитни чорапи и ръкавици. Използването на индивидуални защитни средства от членовете на аварийните екипи се извършва съгласно Наредба №28 за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария, издадена от Министъра на здравеопазването.

Населението от 49996 човека (съгласно данните на НСИ към 2023 г.) е осигурено от Община Габрово с 66% индивидуални средства за защита (противогази), които се съхраняват в складова база на Община Габрово. Общината извършва пълна логистична подкрепа по осигуряване на населението с ИСЗ – граждански противогаз, детски противогаз, респиратор и др.

5.5.6 Радиационен мониторинг

Министерство на здравеопазването оценява дозата на облъчване за населението по данните от радиационния мониторинг.

Контролът на радиационното състояние на околната среда в Габрово се извършва посредством радиометър-рентгенометър РР – 51 М от оперативните дежурни по Общински съвет по сигурност в Община Габрово.

Радиационен мониторинг на замърсяването с радиоактивни вещества в страната, включително на животни, хранителни продукти, води, селскостопанска продукция, фуражи и почви се извършва от специализираните лаборатории на МЗ, МОСВ и МЗХГ.

5.5.7 Дезактивация и допълнителни изисквания към общата и личната хигиена

Складовете за съхраняване на хранителна и селскостопанска продукция в общината не са пригодени за осигуряване на ефективна противорадиационна защита. След получаване на сигнал за радиоактивно замърсяване ръководителят на общинския щаб със своя заповед разпорежда затваряне на откритите пазари и херметизиране на всички складове и магазини за хранителни продукти и заведенията за обществено хранене. За целта се използват полиетилен, платна, капаци за прозорците и др.

При наличие на замърсени стоки се спира тяхната продажба и те се подлагат на лабораторен анализ. В зависимост от резултатите хранителните стоки се насочват за преработка или се унищожават.

Вземането на проби за лабораторни анализи ще се извършва от акредитирани и референтни лаборатории към МЗ, МОСВ и МЗХГ в рамките на обхвата на тяхната акредитация и изискванията на Европейския съюз, както следва:

- за храни от животински произход (вкл. риба, аквакултури и пчелния мед) – чрез акредитирани лаборатории на БАБХ към МЗХГ;
- за храни от растителен произход – чрез акредитирани лаборатории на БАБХ към МЗХГ;
- за почвени проби – акредитирани лаборатории към МЗХГ ;
- за растителни суровини и продукти от тях – чрез акредитирани лаборатории на БАБХ към МЗХГ;

- за питейни водоизточници – от водоснабдителните организации чрез оторизирани лаборатории и потвърждение от РЗИ.

На база резултатите от лабораторните анализи здравните експерти в общинския щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия извършват оценка на необходимостта от снабдяване на населението с незамърсена питейна вода и стоки от първа необходимост.

За доставяне на вода се използват:

- запазени водопроводни инсталации, чрез подаване на резервни мощности от незасегнати водоеми;
- автономни източници;
- подвижни средства (цистерни на фирмите, които могат да се използват за водоноски);
- бутилирана, чрез търговската мрежа.

Вода за технически нужди ще се доставя от естествените водоеми.

Във всяко населено място допълнително се определят пунктове за раздаване на вода и предмети от първа необходимост, организирани от ОС на БЧК.

Указания за обща и лична хигиена на населението при радиационна аварийна обстановка се дават от Министерство на здравеопазването.

5.5.8 Защита на селскостопанските животни и растения

При повишена радиационна обстановка се организира провеждане на комплекс от противорадиационни защитни мерки. Определяне на степента на радиоактивно замърсяване на селскостопанската продукция от животински и растителен произход, замърсена с радиоактивни вещества, се извършва от специализираните лаборатории, които извършват анализи и дават експертни заключения.

Защитата на растениевъдната продукция се осъществява в зависимост от вида, сезона и фенологичното развитие на растенията. Силно замърсената растителна продукция подлежи на унищожаване под контрола на органите на ОД по безопасност на храните – Габрово със съдействието на органите на МВР.

5.6 Изпълнение на дейности по възстановяване

При високи стойности на радиоактивно замърсяване се извършва дезактивация на участъци от републиканската и общинската пътна мрежа, на сгради и транспортни средства.

Дезактивацията на уличната и четвъртокласната пътна мрежа се извършва от общинско предприятие „Благоустрояване“ – гр. Габрово и/или дружества, сключили предварителни споразумения по изискванията на Закона за защита при бедствия.

Мероприятия по обработката на прилежащи терени, тротоарни площи, площади, подходи към обществено значими сгради се изпълнява от общинско предприятие „Благоустрояване“ – гр. Габрово и/или дружества, сключили предварителни споразумения по изискванията на Закона за защита при бедствия.

Областното пътно управление организира и контролира дезактивацията на пътните участъци от Републиканската пътна мрежа.

За осигуряване на водоснабдяването на населението на територията на областта, „ВиК Габрово“, съвместно с представители на община Габрово организира:

- извършване на анализи на водата и предоставяне на проби с цел установяване на радиоактивно замърсяване на използваните водоизточници и водопроводи на населените места;
- извършване на херметизация на водоизточниците и водоснабдителните системи застрашени от радиоактивно замърсяване;
- лабораторен контрол за качествата на подаваната вода, като заключението за използването ѝ се дава от РЗИ и НЦРРЗ;
- преминаване на специален режим на работа на пречиствателните станции за питейни води, при необходимост;
- изключване на водоснабдителните системи на повърхностните водоизточници, язовири и речни водохващания и такива, в които са открити завишения на съдържанието на радиоактивни елементи;
- въвеждане на режимно водоснабдяване при недостиг на питейна вода в отделни райони;
- разкриване на водоснабдителни пунктове и снабдяване на населението с чиста вода;
- включване на водоизточници от дълбоки сондажи, предназначени за използване при кризи, съгласно чл. 112, ал. 2 т. 3 от Наредба №1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (Обн. ДВ. бр. 87 от 30 Октомври 2007 г. изм. и доп., бр. 102 от 23.12.2016 г.).

Общинският щаб за изпълнение на ПЗБ организира осигуряването храна и вода под контрола на МЗ и МЗХГ.

Прекратяването на аварийните дейности се извършва при наличие на съответните критерии:

- установяване на контрол върху източника на радиоактивно излъчване/йонизиращо лъчение;
- отсъствие на промяна в контролираните радиационни параметри;
- възстановени са и се поддържат защитните бариери;
- определените защитни мерки са изпълнени;
- оказана е помощ на всички пострадали лица;
- не е необходимо по-нататъшно прилагане на защитни мерки или прилагането им не изисква специални наблюдения и контрол.

В случай на аварийна обстановка се прилагат и дългосрочни защитни мерки, чиято продължителност може да бъде седмици, месеци или години. Основните видове дългосрочни защитни мерки са:

- преселване (временно или постоянно);

- ограничаване потреблението на хранителни продукти и фуражи, замърсени с радиоактивни вещества;
- дезактивация на места и райони, замърсени с радиоактивни вещества, и на имущество, както и ограничаване на ползването им;
- възстановителни работи за нормализиране на условията за живот в засегнатите райони.

В случай на замърсяване с радиоактивни вещества в резултат от възникнала аварийна обстановка:

- местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, се обозначават и при необходимост се изолират;
- се осигурява непрекъснат индивидуален мониторинг;
- се прилага подходяща намеса при отчитане на действителните характеристики на обстановката;
- се регулира използването на земята и сградите, разположени в обозначените замърсени места и райони;
- се анализира възможността при прилагане на намеса да се получи увеличаване на радиоактивното въздействие на населението;
- се извършва радиационен мониторинг на различна дълбочина под повърхността.

При необходимост за местата и районите, в които е приложена намеса, се прилагат допълнителни мерки, както следва:

- контрол на отстранените материали, замърсени с радиоактивни вещества, и тяхното използване, включително търговията с тях;
- контрол на достъпа в териториите, замърсени с радиоактивни вещества.

6 Организация и разпределение на отговорностите

Община Габрово планира и провежда при необходимост мерки за защита на населението при радиоактивно замърсяване във взаимодействие с органите на ЕСС като:

- поддържа в актуалност специализирания план за защита при бедствия, част „Радиация“ и провежда планови обучения и тренировки;
- поддържа непрекъснато дежурство в общината;
- организира своевременно прогнозиране последствията от радиоактивното замърсяване чрез осигуряване на информация за радиационната и метеорологичната обстановка чрез своите технически средства;
- своевременно информира населението;
- провежда и изпълнява неотложни мерки за намаляване на последиците от радиация;
- осигурява подготовка и привеждане в готовност за участието на органите за управление и силите и средствата при провеждане на спасителни операции на територията на общината;
- координира работата на юридическите и физически лица при провеждане на спешни неотложни аварийно-спасителни работи;
- осигурява взаимодействие и координация с екипите на ЕСС.

Дейностите по защитата при радиационна и ядрена авария и отговорните структури за изпълнението им:

Функции/задачи	Отговорни структури
Получаване на информация за мястото за инцидента или аварията	РСПБЗН – Габрово, Филиал ЦСМП – Габрово, РУ - Габрово
Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово, РЗИ, РИОСВ, ОДБХ, ВиК
Оповестяване	РДПБЗН - Габрово
<i>Неотложни мерки за намаляване на въздействието:</i>	
първоначална оценка на радиационната обстановка;	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово
определяне на зоните за сигурност и контролиран достъп на основа на резултатите от радиационния мониторинг;	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово
отцепване на мястото на инцидента и обозначаване със знаци за радиоактивно замърсяване;	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово
дозиметричен контрол на мястото на инцидента; използване на ИСЗ;	РСПБЗН - Габрово, РЗИ
временно извеждане или евакуация на населението при необходимост;	кмет на община, кметове на кметства, РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово
осигуряване на подходящи места за безопасно временно съхранение на радиоактивните източници и материали до предаването им на ДП РАО;	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово, кмет на община, съгласувано с АЯР
радиационен мониторинг и вземане на проби за анализ (почва, вода, храна и др.);	РЗИ, РИОСВ, ОДБХ, РСПБЗН - Габрово
организиране на контролни пунктове за дозиметричен контрол и деконтаминация.	РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово, кмет на община
<i>Спасителни операции при авария с ИЙЛ:</i>	
извеждане на пострадали и оказване на първа помощ от зоната на замърсяване;	РСПБЗН - Габрово, Филиал ЦСМП – Габрово
осигуряване на обществения ред и регулиране на движението;	РУ - Габрово
извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване;	РСПБЗН - Габрово
временно извеждане или евакуация на население.	кмет на община, кметове на кметства, РСПБЗН - Габрово, РУ - Габрово

Функции/задачи на общински структури	Отговорни структури
Получаване, обработка и предоставяне към компетентните нива на управление информацията за възникнала опасност от радиация	Оперативен дежурен в община, Кмет, Секретар на щаб за изпълнение на плана за ЗБ (Щаба), ОЦ при РБПБЗН, ОД на МВР, Областен управител
Въвеждане процедура по изпълнение плана за защита при бедствия, част Радиоактивно замърсяване	Кмет, Секретар на Щаба
Неотложни мерки за намаляване на въздействието вследствие радиоактивно замърсяване територията на община Габрово	Кмет, зам. кметове, Секретар на Щаба, кметове на кметства
Взаимодействие с органите на РДПБЗН, ОД на МВР, РЗИ, РИОСВ и други	Ръководители и представители на ведомствата, част от които са членове на Щаба
Прилагане при необходимост на мерките за противорадиационна защита на населението	РЗИ, РСПБЗН, Кмет, кметове на кметства, дружества със сключени предварителни споразумения
Прилагане на своевременни мерки по възстановяване околната среда на територията на общината	Кмет, кметове на кметства, дружества със сключени предварителни споразумения, РИОСВ и други

Разпределение на задълженията на отговорни органи и лица за изпълнение на предвидените мерки

Кметът и Председател на СНРБ и Общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия:

- координира и контролира подготовката за реакция при възникване на ядрена и радиационна авария, извършвана от общинската администрация, териториалните звена на централната и специализираните администрации на територията на общината, юридическите и физическите лица в общината;
- организира и отговаря за обучението на общинската администрация за начините на поведение и действие при активиране на общинския план за защита при възникване на ядрена и радиационна авария;
- ръководи цялостната дейност по овладяване на ситуацията;
- издава заповеди за всички, произтичащи от закона, потребности по защитата на населението и инфраструктурата;
- взема решения след направен анализ и изводи за обстановката;
- при активиране на Плана за защита със заповед определя ръководител на операциите;
- при необходимост може да поиска координация от областен управител и поддържа връзка с него;
- може да обяви бедствено положение на територията на общината или на част от нея.

Секретарят на Общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия:

- подпомага изцяло Председателя на Щаба при организацията и ръководството по защитата и подготвя предложения за взимане на решения;
- извършва обмен на информация с Оперативния център на РДПБЗН;
- привлича юридически и физически лица за предоставяне на лична или материална помощ в съответствие с възможностите им, след съгласуване с Председателя на Щаба;
- при необходимост от включване в дейностите по защитата екипите на създадените доброволни формирвания, създава необходимата организация и ръководство;
- организира и контролира извършване на възстановителни работи, свързани с противорадиационните мероприятия;
- изпълнява и други задачи, възложени му от Председателя.

Ръководителят на операцията при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи:

- организира и контролира изпълнението на одобрените решения на Общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия;
- може да забрани или ограничи влизането на лица в района на бедствието;
- може да нареди временно извеждане на лица от района на бедствието;

- може да разпреди незабавно извършване или спиране на строителни работи, теренни преустройства или разрушаване на строежи или части от тях с цел предотвратяване или намаляване на негативните последици от бедствието;
- може да поиска от юридически или физически лица предоставяне на помощ в съответствие с възможностите им;
- може да създаде щаб на ръководителя на операциите с представители на участващите екипи от единната спасителна система;
- може да раздели района на бедствието на сектори или на участъци, да определи техни ръководители, да им възлага задачи, както и да разпределя сили и средства за тях.

Членовете на Общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия:

- подпомагат изцяло работата на Секретаря, изпълнявайки дадените разпореждания от Кмета;
- събират, обработват и предават информация на Секретаря на щаб;
- подготвят проекто-предложения за вземане на решения от Председателя съгласувано и съвместно със Секретаря на Щаба;
- поемат денонощно дежурство за времето на изпълнение на разпореждането;
- изпълняват разузнавателни мероприятия по изясняване обстановката, степента и мащаба на бедствието;
- в зависимост от обстановката изпълняват и други допълнителни дейности за овладяване на ситуацията и ликвидиране на последствията, възложени от Председателя и Секретаря на щаб;
- вземат активно участие при провеждане на съвместни дейности органите на РДПБЗН, РПУ, ЦСМП и БЧК, като поддържат постоянна връзка и обмен на информация с ръководството на Щаба.

Доброволни формирования

На територията на община Габрово има 1 регистрирано доброволно формирование⁵, съгласно чл. 41, ал. 1 от Закона за защита при бедствия – ДФ „Янтра“, с численост 25 доброволци⁶.

- подпомагат изцяло работата на Общинския щаб, Ръководителя на място и другите съставни части на Единната спасителна система;
- участват при почистване на територии в населените места;
- подпомагат логистиката при провеждане на противорадиационната защита на населението.

Общински или частни охранителни фирми, с които има сключен договор (напр. СОТ) изпълняват задачи, заложи в плана за защита при бедствия, съобразно специфичните си функционални задължения, действащото законодателство и съгласувано с органите на РУ Габрово и след получено разпореждане от Щаба, като

⁵ Доброволно формирование „Янтра“, създадено с Решение №245/15.11.2021 г. на Общински съвет – Габрово

⁶ Съгласно данни към 13.06.2025 г.

поемат организацията по отцепване, сигнализация и охрана, подпомагайки органите на Полицията по осигуряване общественя ред, в това число провеждат мероприятия по недопускане, ограничаване и предотвратяване разпространяване на слухове, опити за създаване на безредици и други противообществени прояви и престъпления.

Общински или частни транспортни фирми, с които има сключен договор

- осигуряват транспорт за провеждане логистиката от страна на общината по противорадиационна защита на населението;
- поддържат непрекъсната връзка с Общинския щаб и предоставят сведения за хода на транспортното осигуряване.

Задължения на Ръководителите на основните съставни части на ЕСС

Началникът на РСПБЗН – Габрово непосредствено управлява включените сили и средства при радиационно замърсяване. Осигурява представител за участие в работата на Щаба, на база оценка на обстановката предлага решение. Чрез своите екипи и дежурни сили и средства:

- по искане на Кмета извършва оповестяване и предупреждение на групи от застрашени зони;
- съдейства при провеждане на планираните мероприятия по защитата при радиация;
- предоставя помощ при провеждане на мероприятията по противорадиационна защита;
- организира извършване на помощни операции с наличната техника;
- съдейства на Кмета за организиране доставката на вода, храни и вещи от първа необходимост.

Началникът на РУ на МВР – Габрово участва в работата на Щаба, като подпомага Кмета при оценка на обстановката и вземане на решение, привеждайки в готовност силите и средствата на дирекцията относно:

- осигуряване на общественя ред в населените места;
- непрекъснато събиране и предаване на достоверна информация за обстановката на територията на общината;
- съдействие при необходимост от извършване на противорадиационната защита на населението чрез йодна блокировка на щитовидната жлеза (БЩЖ);
- разпореждане за отцепване на определени райони с цел осигуряване работата на спасителните екипи и създаване на постове за охрана;
- определяне маршрути за движение или обходни такива при необходимост;
- организиране охраната на общественя ред и прилагане мерки за недопускане извършване на престъпления, разпространение на слухове, масови безредици и други нарушения на общественя ред на територията на населените места в общината.

Директорът на Филиал на „Център за спешна медицинска помощ“ – Габрово участва в работата на Щаба за изпълнение ПЗБ. Със своите екипи предоставя спешната

медицинска помощ на населението и при необходимост на екипите, участващи при овладяване на ситуацията.

Директорът на областния съвет на БЧК Габрово участва в работата на Щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия. При получаване на сигнал за радиоактивно замърсяване или разпореждане и привеждане в готовност на екипи, оповестява ръководния състав и членовете на Оперативния щаб на БЧК Габрово. Привлича доброволци за включване в мероприятията.

Директорът на РЗИ Габрово участва в работата на Щаба за изпълнение ПЗБ при оценка на обстановката и вземане на решение. Въвежда в действие санитарно-хигиенните мероприятия, осигурявайки взаимодействие с МЗ. Организира и ръководи силите и средствата за оказване на медицинска помощ, евакуация и лечение на пострадалите. Организира противорадиационната защита на населението чрез йодна блокировка на щитовидната жлеза (БЩЖ), както и медицинското осигуряване при радиация, съгласно изготвен план на инспекцията.

Директорът на ОПУ Габрово участва в работата на Щаба за изпълнение ПЗБ при оценка на обстановката и вземане на решение. Организира почистване и дезинфекция на пътища от републиканската пътна мрежа на територията на общината.

Задълженията на кметовете на кметства и кметски наместници включват изпълнение на всички разпоредени от Кмета на общината мероприятия. В хода на провеждането на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи (СНАВР) в рамките на кметството и при въведен в действие План за защита при ядрена и радиационна авария, отговорността им включва:

- поддържане на постоянна връзка с Щаба за готовността или за хода на провежданите СНАВР;
- подпомагане на организацията на взаимодействие със силите и средствата на ЕСС, привлечените дружества и доброволци при провеждане на ликвидиране на последиците от радиация на територията на кметството;
- по искане на Ръководителя на операцията подпомагане чрез предоставяне допълнителни сили и средства за справяне със ситуацията чрез предоставяне на техника от местни земеделски кооперации или фирми за обработка след радиоактивното замърсяване.

Задълженията на юридическите лица включват:

- да подготвят функционални планове (аварийни или за защита при бедствия), които да бъдат усвоени от работещи и служители, поддържат готови екипи за реагиране, като ги използват незабавно при възникване на бедствия, действайки съвместно с екипите на ЕСС;
- по искане на Ръководителя на операции да предоставят необходимата информация за рисковите вещества, съхранявани в обектите, предоставят допълнително екипи и техника за спасителни работи от включените в планове за защита, като при това помощта да се представя чрез оперативните центрове на РД ПБЗН. Организируют защитата на намиращите се на тяхна територия граждани.

Основните задължения на всяко физическо лице са да:

- понесе ограниченията във връзка с обявено бедствено положение, произтичащи от мерките, приложени от компетентните служби при провеждане на дейностите по защитата;
- помогне на всяко друго физическо лице, чийто живот или здраве са поставени на риск вследствие на бедствие, при условие че не рискува своя живот или здраве;
- информира съответния център за спешни повиквания или по друг начин да търси възможност за предоставяне на помощ, когато не е в състояние да предостави необходимата помощ лично;
- окаже съдействие в съответствие с възможностите си по искане на кмета на община или ръководителя на операциите;
- допусне при необходимост от провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи влизането на спасителни екипи и техника, извършване на теренни преустройства, изграждане на съоръжения за защита от рискови фактори, разчистване на поземлен имот и отстраняване на сгради или техни части, съоръжения и насаждения, когато е собственик, ползвател или управител на недвижимия имот;
- предостави на ръководителя на спасителния екип информация за опасностите, които биха могли да застрашат живота и здравето на спасителите или на населението;
- допусне безвъзмездно разполагането на съоръжения на системите за ранно предупреждение и оповестяване в недвижимите имоти, които са негова собственост, и да осигури достъп до тях за експлоатацията им;
- не възпрепятства достъпа на оправомощени длъжностни лица до колективните средства за защита за контрол, профилактика и ремонт;
- вземе мерки за предпазване на имуществото си от вреди и за ограничаване на вредите от бедствието, както и да спазва предписанията на компетентните органи за отстраняване на източниците на опасност за причиняване на вреди;
- допуска оправомощените длъжностни лица за извършване на съответните оценки и анкети, необходими във връзка с предоставянето на помощи.

7 Ръководство и координация

Общото ръководство на НАВР при възникване на радиоактивно замърсяване се организира от кмета на община Габрово и създаден с негова заповед Щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и определен Ръководител на операцията. Изпълнението на задачите ще се извършва от членовете на Щаба за изпълнение на плана за защита при бедствия в определеното място на работа на ОбСНРБ – кабинета на Кмета, кабинета на Секретаря, приемна зала или зала №337, намиращи се в сградата на Община Габрово.

Взаимодействието и координацията между съставните части на единната спасителна система, участващи в спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в района на бедствието се извършва от ОД в ОЦ на РДПБЗН – Габрово. Чрез ОЦ се организират и изпълняват дейностите за:

- своевременно уведомяване органите на изпълнителната власт;
- приемане и оценка на постъпилата информация, която се записва и архивира;
- уведомяване съответните съставни части на ЕСС и координиране по - нататъшната им дейност на основата на стандартни оперативни процедури;
- поддържане на връзка с ръководителя на операцията;
- получаване от ръководителя на операцията информация за мащаба на бедствието;
- проведените дейности по защита, необходимите сили и средства, анализира информацията и я предоставя в щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и на НОЦ на ГДПБЗН;
- организира въвеждането на допълнителни сили и средства по искане на ръководителя на операцията, кмета на общината или областния управител;
- във взаимодействие с органите на местната власт координира логистичното осигуряване на частите от ЕСС.

Непосредственото ръководство на силите за реагиране на територията на общината при радиоактивно замърсяване се осъществява от ръководител на операцията, определен със заповед на кмета на общината.

Преустановяване на работата в пострадалите райони и обекти става по решение на ръководителя на щаба (кмета) или ръководителя на операцията. Ръководителят на щаба определя реда за снабдяване на населението от общината с хранителни продукти, лекарства и стоки от първа необходимост. Ръководителят на операцията координира действията между частите на Единната спасителна система при провеждането на спасителни дейности. При необходимост ръководителят на операцията сформира щаб с представители на участващите екипи от ЕСС.

На база постъпилата информация от оперативния дежурен в НОЦ на ГД ПБЗН – МВР и данните от ОД в ОЦ се привеждат в готовност Общинския щаб и специализираните звена на ЕСС. Уточняват се редът за изнасяне, разполагане в засегнатия район, подходи към конкретни участъци за разчистване и отстраняване на аварии, режим на работа и видовете осигурявания.

Оперативните дежурни в ОДЦ/ОДЧ на основните структурни звена на МВР привеждат в готовност полицейските патрули и екипите на ПБЗН за изпълнение на задачи по защита и информиране на населението. Оперативните дежурни в ОДМВР и РДПБЗН – Габрово предават информацията на полицейските патрули и екипите за ПБЗН, които чрез високо говорящи устройства от сигналните уредби започват уведомяване на населението, относно бедствието; дават указания за действие и организирано насочване към безопасни райони в случай на необходимост.

При сложна обстановка с тежки последици, налагаща нарастване на силите и средствата взаимодействието се осъществява:

- съставните части на министерства и ведомства, търговски дружества и еднолични търговци, ЮЛ с нестопанска цел предоставят помощ след издаване на заповед от областния управител;

- на база предварително утвърдени планове за взаимодействие на областно и общинско ниво с наличните териториални единици и доброволни формирования.

Управлението, организацията и ресурсното осигуряване на здравната помощ при радиоактивно замърсяване се осъществяват от министъра на здравеопазването, главния държавен здравен инспектор, директора на НЦРРЗ, директорите на регионалните здравни инспекции, лечебните и здравните заведения, вкл. тези на територията на община Габрово. Те провеждат дейността по медицинското осигуряване при радиоактивно замърсяване в тясно взаимодействие с органите на централната и местната власт, с Министерството на вътрешните работи, с неправителствени организации и с Българския Червен кръст.

За осъществяване на медицинското осигуряване при бедствия към директора на регионалната здравна инспекция се създава съвет за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи. Директорът на регионалната здравна инспекция е председател на съвета.

Съветът включва един представител на регионалната здравна инспекция, директорите на лечебните заведения за болнична помощ, на центъра за спешна медицинска помощ и представители на областната администрация и на общините в съответния регион.

Директорът на РЗИ разработва регионален план за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи, в който:

- предвижда необходимите условия за медицинска сортировка, първична обработка, лечение, рехабилитация и медицинска експертиза на пострадалите;
- формира и подготвя органи за управление и екипи за медицинска помощ;
- осигурява защитата на стационарно болните и медицинския персонал от външни фактори;
- организира и осъществява противоепидемични и хигиенни дейности и санитарен контрол в засегнатата територия;
- формира запаси за ресурсно осигуряване на медицинските дейности;
- организира продължаващото обучение на медицинските специалисти и населението по оказване на медицинска помощ при радиоактивно замърсяване.

Връзка с други планове

Планът за защита при ядрена и радиационна авария на община Габрово е обвързан в отделните си части с предвижданията и мерките в следните планови документи:

- Областен план за защита при бедствия Габрово;
- Регионалният план за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи, разработен от директора на РЗИ Габрово;
- Вътрешен аварийен план на предприятия с високо рисков потенциал – „Максам Се България“ ЕАД (с. Чарково);
- Планове за защита при бедствия на ведомства, управляващи критична инфраструктура или инфраструктура от съществено значение за територията на общината и нейното население;

- Планове на структурите в сферите на образование, здравеопазване и социални услуги – детски градини, училища, институции, предоставящи социални услуги.

8 Събиране и обмен на информация за бедствието

Набирането и обработката на информация започва от момента на подаване на сигнал, доказан по технически път и/или посредством измерване, че е налично радиоактивно замърсяване, което е опасно за живота и здравето на населението.

Информация за размера на бедствието, нанесените щети, засегнати граждани и инфраструктура и НАВР се събира от ОД в ОЦ на РДПБЗН – Габрово. Оперативният дежурен подготвя обобщена информация на определен часови диапазон, която предава на Общинския щаб за изпълнение на ПЗБ.

В действията по подаване и обмен на информация са отговорни оперативен дежурен по община, кметове на населени места, членове на щаба, включените дружества за изпълнение на СНАВР и институции и ведомства, привлечени за овладяване на ситуацията. Анализирането ѝ се извършва от Щаба, след което определен със заповед на кмета член на Общинския щаб за изпълнение на ПЗБ подготвя прессъобщения, които е предоставят на местните и централни медии и официалните интернет страници на общината и ОД на МВР.

9 Комуникации

Наличните средства и възможности за комуникация в общината са Система за ранно предупреждение и оповестяване, Система за предаване на данни на ведомствата и държавната администрация, ТЕТРА система, директните телефонни връзки, мобилните телефонни връзки, радиовръзки и интернет.

Решение за начина и конкретните средства се взима на база възможностите при възникване на бедствието. За да се осигури достъп на длъжностните лица до данните на други служби, структури и представители включени в плана се поддържа списък с начините за свързване с тях.

За осигуряване на аварийна свързаност в структурите на МВР е предвидено използване на ТЕТРА система, която да осигури комуникация при бедствия и извънредни ситуации.

Комуникацията се осъществява между ръководителите на РСПБЗН – Габрово, РУ на МВР Габрово, Филиал на ЦСМП – Габрово, МБАЛ Габрово, РЗИ Габрово, Областния съвет на БЧК Габрово, РИОСВ Габрово, ръководителя на операцията и взаимодействащите публични и частни дружества, ведомства и кметове на кметства и кметски наместници. Длъжностното лице, координиращо комуникациите по време на обявеното бедствено положение е Секретарят на щаба.

Схема за оповестяване – съгласно Приложение №10 от настоящия план.

10 Ресурсно (финансово и материално) осигуряване на изпълнението на плана

Планът е съобразен с наличните сили и ресурси на общината. Финансовото осигуряване при изпълнение на мероприятията по защита е от общинския и републиканския бюджет. Материално-техническото осигуряване се извършва от общината, нейни дружества и предприятия и дружествата по предварителни споразумения.

Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС приема решение за предоставяне на средства от резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия и контролира целевото им разходване. Средствата се предоставят за финансиране на: непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените сили и средства на единната спасителна система; неотложни възстановителни работи; възстановителна помощ по чл. 55, ал. 3 от ЗЗБ; обезщетяване на физически и юридически лица за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативно установени действия за защита при бедствия при условия, по ред и в размери, определени с правилника; обезщетяване на органите на държавната власт, на местното самоуправление, юридическите лица и гражданите, които са предоставили при поискване от органите за пожарна безопасност и защита на населението собствени спасителни, пожарогасителни, превозни, съобщителни и други технически средства, при бедствия, пожари и извънредни ситуации.

Транспортно осигуряване, свързано с транспортиране на материални средства, необходими за осигуряване на мероприятията за защитата, осигуряване населението с продоволствия се осъществява с транспорт, заложен в ПЗБ и от съответните служби и ведомства от състава на ЕСС.

Предоставянето на медицинска помощ се осъществява съгласно Регионалния план за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи, разработен от директора на РЗИ Габрово.

При невъзможност общината да се справи със собствен капацитет, може да се поиска помощ от Областния управител на област Габрово.

Установяване на пораженията по инфраструктурата и околната среда, за които се изискват разходи, ще се извършва от междуведомствена комисия, с включени представители от общината и териториални структури на РЗИ, РИОСВ и т.н.

11 Отговорни органи и връзки

Отговорни органи:

- Общински съвет за намаляване на риска от бедствия;
- Областен съвет за намаляване риска от бедствия;
- Съвет за намаляване на риска от бедствия към МС на РБ;
- Всички институции, част от ЕСС.

Планът е разработен на основание и в изпълнение на чл. 9, ал. 2 от Закона за защита при бедствия и при спазване на изискванията на издадените от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет „Указания за разработването и готовността за изпълнението на плановете за защита при бедствия“.

Отговорен за разработване на плана е Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия, на основание чл. 9, ал. 10 от ЗЗБ.

Съставът на съвета се определя със заповед на кмета на общината. Изискващата се информация за съставяне на плана е предоставена от всички териториални звена на администрацията на изпълнителната власт.

Мероприятията за изпълнение на спасителни и аварийни дейности при радиоактивно замърсяване се осъществяват от екипите на ЕСС и Общинска администрация Габрово.

12 Приложения

- Приложение №1 Потенциални пътища на облъчване през отделните фази на аварията и съответните защитни мероприятия
- Приложение №2 Правила за действие при повишена радиоактивност и пунктове за провеждане на йодна профилактика на територията на община Габрово
- Приложение №3 Защитни мерки по фази на авария
- Приложение №4 Основни мерки за защита според облъчването
- Приложение №5 Общи правила за безопасност при радиационна авария
- Приложение №6 Постовите за радиационно наблюдение и оповестяване в община Габрово
- Приложение №7 Класификация и характеристика на възможните аварии по (INES) “ИНЕС”
- Приложение №8 Радиационно-защитни мероприятия на територията на страната при авария в АЕЦ
- Приложение №9 Дозови критерии за вземане на решение за защита на населението
- Приложение №10 Схема за оповестяване
- Приложение №11 Схема на комуникационното осигуряване при НАВР
- Приложение №12 Таблица за изграждане на преки връзки при НАВР
- Приложение №13 Предупреждение за населението
- Приложение №14 Мерки за лична деконтаминация
- Приложение №15 Медицински екипи на територията на област Габрово